

Deel 5

Hoe lees ik de Bijbel? Openbaring

Hans van de Lagemaat

Hoofdstuk 1

Inleiding tot het Bijbelboek Openbaring

In het vorige deel hadden we de lijn van Gods handelen met Israël even losgelaten en hebben we ons gericht op de boodschap die Paulus kreeg, nadat het volk tijdelijk terzijde was gezet. Gaat God Zijn profetieën over Israël en Zijn beloften aan dat volk nog waarmaken? En zo ja, waar kunnen we het vervolg dan lezen? Het doel van dit boekje is om aan te tonen dat het Bijbelboek Openbaring handelt over de laatste tijd, de voleinding van deze eeuw en ons iets laat zien van de toekomstige eeuw.¹

Openbaring wordt een moeilijk te lezen boek genoemd. Ik kan niet ontkennen dat dit zo op het eerste gezicht waar is. Maar ik zeg er meteen bij, dat ik ook denk dat het dikwijls moeilijker gemaakt wordt dan het is. Openbaring behoort tot de apocalyptische literatuur van de Bijbel, net als Daniël bijvoorbeeld, en een gangbare gedachte is dat je dat soort boeken heel anders moet behandelen dan de Bijbelboeken die historisch of poëtisch van aard zijn. Je moet ze door een ‘geestelijke’ bril lezen, vindt men dan. Nu is het ieders goed recht om dit te vinden, maar het is jouw recht om daar je vragen bij te stellen. Wie bepaalt eigenlijk hoe we onderscheid moeten maken in het lezen van de verschillende ‘genres’ van de Bijbel? Wie is daarvoor onze autoriteit? Geeft de Schrift zelf ons aanwijzingen; of moeten we het hebben van de mening van ‘kerkvaders’ of theologen?

Er wordt veel symbolische taal gebruikt, dus je moet het hele boek ook symbolisch lezen. Dit is een redenering die je in deze of in iets andere

¹ Het Griekse woord voor ‘eeuw’ is *aioon*. Het is een heel belangrijk begrip, maar het valt buiten het bestek van dit boekje om dit uitgebreid te bespreken. Ik kom er in een later deeltje in deze serie op terug. Vooralsnog is het voldoende om te weten dat de Heere Jezus spreekt over ‘deze *aioon*’ en een ‘toekomstige *aioon*’; zie bijvoorbeeld Mattheüs 12:32. En niet alleen de Heere Jezus spreekt hierover, ook Paulus maakt dit onderscheid. In Efeze 1:21 staat in het Grieks weer het woordje *aioon*, dat hier nu vertaald is met ‘wereld’.

woorden kunt lezen of horen. Maar klopt dit wel? Is dat wel een geldige redenering? Is dit wel logisch?

Er worden veel getallen gebruikt in het Bijbelboek. Die kunnen 'natuurlijk' niet letterlijk worden gelezen. Men brengt dit dikwijls met zo'n vanzelfsprekendheid dat je er al bijna geen vragen over durft te stellen. Maar je weet: deze boekjes zijn geschreven, juist om vragen te stellen en naar antwoorden te zoeken. Wees niet bang voor vragen. Natuurlijk kan niemand pretenderen de waarheid in pacht te hebben, maar zoeken naar waarheid en die zo dicht mogelijk proberen te benaderen is een nobel streven, dat al je energie waard is. En zoeken naar waarheid kan, net als in de natuurwetenschappen, alleen maar door het stellen van vragen en vanuit de beschikbare bronnen antwoorden proberen te vinden op die vragen.

Ik begin met wat opmerkingen over het uitleggen van de getallen in de Openbaring. Is het wel zo logisch om er altijd alleen maar een symbolische uitleg aan te geven?

Laten we om te beginnen eens een voorbeeld uit de Bijbel nemen en kijken hoe een man als Daniël met de Schrift omging. Toen Daniël al een oud man geworden was, las hij nog steeds de Schrift. Toen hij al bijna zeventig jaar in ballingschap leefde, ver van Jeruzalem en de tempel, staat er van hem geschreven dat hij in de boekrollen van Jeremia zat te lezen.

'In het eerste jaar van Darius, de zoon van Ahasveros, uit het geslacht van de Meden, die koning gemaakt was over het koninkrijk van de Chaldeeën, in het eerste jaar van zijn regering, merkte ik, Daniël, in de boeken het aantal jaren op waarover het woord van de HEERE tot de profeet Jeremia gekomen was: zeventig jaar zouden na de verwoesting van Jeruzalem voorbij moeten gaan.' (Dan. 9:1, 2).

Daniël las het woord van God in de boeken van Jeremia. Ik hoop dat meteen de vraag in je op is gekomen wat hij dan zou hebben zitten lezen. Hier is niet zo heel moeilijk naar te raden. Het gaat hier waarschijnlijk om Jeremia 25:12 of 29:10. Waarschijnlijk vergeleek hij Schrift met Schrift en kwamen allebei de teksten onder zijn ogen. Ik beperk me even tot Jeremia 29:10 en de context ervan.

*‘Want zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Laten uw profeten die in uw midden zijn, en uw waarzeggers u niet bedriegen. Luister niet naar uw dromers die u laat dromen, want met leugen profeteren zij tegen u in Mijn Naam. Ik heb hen niet gezonden, spreekt de HEERE. Want zo zegt de HEERE: Voorzeker, **pas wanneer zeventig jaren in Babel voorbij zijn**, zal Ik naar u omzien en over u Mijn goede woord gestand doen, door u terug te brengen naar deze plaats. Ik immers, Ik ken de gedachten die Ik over u koester, spreekt de HEERE. Het zijn gedachten van vrede en niet van kwaad, namelijk om u toekomst en hoop te geven. Dan zult u Mij aanroepen en heengaan, u zult tot Mij bidden en Ik zal naar u luisteren. (Jer. 29:8-12).*

In dit gedeelte waarschuwt de Heere door de profeet Jeremia de ballingen in Babel om niet op valse profeten te vertrouwen. Valse profeten zijn mensen die hun eigen gedachten prediken en doen alsof het Gods Woord is. De profeten in Jeremia's tijd zeiden kennelijk dat de ballingschap niet zo lang zou duren en dat ze wel spoedig zouden terugkeren naar hun eigen land. Het Woord van de Heere was geheel anders. De Heere zei dat de ballingschap 70 jaar zou duren en dat de Israëlieten hun tijd daar maar gewoon rustig moesten uitzitten. Daniël zat hoogstwaarschijnlijk dit gedeelte te lezen. Hij werd niet gehinderd door allerlei theologie die hem vertelde dat hij het getal 70 vooral niet letterlijk moest nemen. 70 zou je best als een symbolisch getal mogen zien: 10 keer 7. Je weet waarschijnlijk de bijzondere betekenis van het getal 7 in de Bijbel wel. Ook al is 70 een bijzonder en symbolisch getal, Daniël gaf er wel een letterlijke betekenis aan. Hij realiseerde zich dat de 70 jaren ballingschap ten einde liepen. Dat las hij en dat geloofde

hij. Waarom weet ik dit laatste ook? Omdat Daniël helemaal handelde naar wat er stond geschreven. Lees vers 12 nog eens:

‘Dan zult u Mij aanroepen en heengaan, u zult tot Mij bidden en Ik zal naar u luisteren.’

‘Dan zult u Mij aanroepen’! Dat is precies wat we Daniël in dat negende hoofdstuk zien doen. Na het lezen van deze profetie van de 70 jaren ging Daniël op zijn knieën en bad hij dat wondermooie gebed.

‘Ik richtte mijn gezicht tot de Heere God, om Hem te zoeken in gebed en met smeekbeden, met vasten, en in zak en as.’ (Dan. 9:3).

En dat laatste deel kwam ook uit in Daniëls leven. Terwijl hij nog aan het bidden was, kwam Gabriël om hem inzicht te geven. Niet alleen over de 70 jaren ballingschap en de afloop daarvan, maar ook over de toekomst van zijn volk in die wonderlijke profetie van de 70 weken (Dan. 9:21-27). Daniël nam Gods Woord serieus. Hij las het letterlijk, ook de getallen en hij wordt ‘zeer gewenst’ genoemd.

Een andere reden om de getallen in de Openbaring letterlijk te nemen is de volgende. In Openbaring 12:14 wordt een tijdsperiode genoemd:

‘En aan de vrouw werden twee vleugels van een grote arend gegeven, opdat zij naar de woestijn zou vliegen, naar haar plaats, waar zij gevoed wordt, een tijd en tijden en een halve tijd, buiten het gezicht van de slang.’ (Opb. 12:14).

Tijd, tijden en een halve tijd. Dezelfde uitdrukking vinden we in Daniël 12:7 en lijkt daarmee op dezelfde periode te duiden. Als een tijd een jaar voorstelt, dan gaat het hier over 3,5 jaar. Deze tijdsduur vinden we in Openbaring ook terug in de 42 maanden (Opb. 11:2; 13:5). Waarom zouden dit geen letterlijke 42 maanden, ofwel 3,5 jaar zijn? Dezelfde periode wordt ook genoemd als 1260 dagen. Als we met

jaren van 360 dagen rekenen² (12 maanden van 30 dagen), dan is dit ook 3,5 jaar (Opb. 12:6).

42 maanden, tijd, tijden en een halve tijd en 1260 dagen. Moeten we dit allemaal symbolisch lezen? Als het om dezelfde tijdsperiode gaat, dan wordt het er allemaal toch helemaal niet duidelijker op? Symbolisch voor wat?

In andere Bijbelboeken en Schriftgedeelten anders dan Openbaring worden ook getallen gebruikt. Denk alleen al aan het boek Genesis. Het hele werk der schepping is in 7 dagen gedaan. We kennen de symbolische betekenis van het getal 7. Het wordt dikwijls het getal van de volheid genoemd. Moeten we de 7 scheppingsdagen dan ook maar symbolisch gaan lezen? Het staat er wel, maar het betekent iets anders. Of wat dacht je van het getal 40. Dat is in de Bijbel het getal van de beproeving. Israël moest 40 jaar door de woestijn trekken alvorens het beloofde land binnen te mogen. Betekent dit dat het niet werkelijk 40 jaar geweest is? Moeten we dan aan die hele geschiedenis ook maar gewoon een symbolische waarde geven? Het kunnen 40 jaar geweest zijn, maar net zo goed 40 maanden of 40 dagen of een tijdsduur die helemaal niets met 40 te maken heeft; het ging alleen om het idee van de beproeving. Uiteindelijk zou je jezelf af kunnen gaan vragen óf het eigenlijk wel gebeurd is.

En zo redenerend kan je wel door blijven gaan. Natuurlijk zijn Genesis en Exodus hele andere boeken dan Openbaring. Genesis en Exodus beschrijven verleden. Openbaring tekent ons de toekomst. Daar ga ik in de komende hoofdstukken wat meer over zeggen. Voor ons maakt verleden en toekomst een heel verschil. Het verleden kunnen we in zekere mate overzien, maar wat er in de toekomst ligt, is voor ons verborgen. Misschien kijken we daarom soms wat onwennig tegen de studie van de profetie aan. Toch is dat het juist wat Gods Woord aanmoedigt. Het profetische Woord is een licht in een duistere plaats

² Dit wordt wel het profetische jaar genoemd. Het is gebaseerd op de oude Babylonisch indeling van het jaar, dat vermoedelijk ook haar oorsprong in nog oudere tijden heeft. De Bijbelse grond om hiermee te rekenen geef ik in dit hoofdstuk weer.

en we doen er goed aan om er studie van te maken. Daar hoeven we niet bang voor te zijn, mits we ons maar blijven bewegen binnen de grenzen van Gods Woord en het niet gaan combineren met onze fantasie, films of de krant.

'En wij hebben het profetische woord, dat vast en zeker is, en u doet er goed aan daarop acht te slaan als op een lamp die schijnt in een duistere plaats, totdat de dag aanbreekt en de morgenster opgaat in uw hart.' (2 Pet. 1:19).

De God van Israël is de God Die verleden, heden en toekomst overziet. Hierin onderscheidt Hij Zich van de stomme afgoden. Hij is de Enige Die dat kan. De grote lijnen van die toekomst, met name waar het Zijn volk Israël aangaat, heeft Hij vastgelegd in Zijn Woord. Daarom heet Hij ook de Eerste en de Laatste (Jes. 41:4).

*'Zo zegt de HEERE, de Koning van Israël, zijn Verlosser, de HEERE van de legermachten: Ik ben de Eerste en Ik ben de Laatste, en buiten Mij is er geen God. En wie kan, zoals Ik, roepen, het bekendmaken en het voor Mij uiteenzetten, sinds Ik een eeuwig volk een plaats gegeven heb? En laten zij de **toekomstige dingen**, dat wat komen zal, hun bekendmaken. Wees niet angstig en wees niet bevreesd. Heb Ik het u van toen af niet doen horen en bekendgemaakt? Want u bent Mijn getuigen: is er ook een God buiten Mij? Er is geen andere rots, Ik ken er geen.'* (Jes. 44:6-8).

Israël is het volk van getuigen. Het volk getuigt van de Schepper van dat volk; niet alleen in het verleden, maar ook in de toekomst. Daarom is het zaak om ook van het profetische Woord studie te maken. Laten we het eens proberen te lezen op dezelfde manier alsof het geschiedenis is.

Hoofdstuk 2

De Dag des Heeren

Waar gaat het in de Openbaring eigenlijk om? Laten we eerst eens kijken naar het woord 'Openbaring' in de titel van dit boek zelf. Letterlijk betekent het woord een 'ontsluiering', het wegnemen van een bedekking. Het gaat hier om ontsluiting van Jezus Christus. Daarom staat er in vers 7:

*'Zie, Hij komt met de wolken, en **elk oog zal Hem zien**, ook zij die Hem doorstoken hebben. En alle stammen van de aarde³ zullen rouw over Hem bedrijven. Ja, amen.'* (Opb. 1:7)

Hij zal gezien worden als Hij komt met de wolken. Nu zien wij Hem alleen door het geloof, maar er komt een tijd dat Hij zichtbaar zal verschijnen. Dat is de Openbaring van Jezus Christus. Dat is de gebeurtenis waar de gelovigen gedurende de periode van het boek Handelingen naar uitkeken. Men zag uit naar Zijn spoedige komst. Er wordt in de brieven verscheidene keren naar deze gebeurtenis verwezen. Laten we daar eerst eens een paar teksten van bekijken.

*'U bent namelijk in alles rijk geworden in Hem, in alle spreken en alle kennis, naarmate het getuigenis van Christus bevestigd is onder u, zodat het u aan geen genadegave ontbreekt, terwijl u **de openbaring van onze Heere Jezus Christus verwacht**.'* (1 Kor. 1:5-7).

Paulus dankt God over de Korintische gelovigen. Hij dankt dat zij rijk geworden zijn in Hem; dat het getuigenis van Christus onder hen bevestigd was; en dat zij nu de openbaring van Jezus Christus verwachten. Zij zagen uit naar de komst van de Heere met de wolken. Zij verwachtten die.

³ Je kunt 'aarde' ook met land vertalen. Dan gaat het dus over de stammen van het land, Israël dus.

*‘Het is immers rechtvaardig van God verdrukking te vergelden aan hen die u verdrukken, en aan u die verdrukt wordt, samen met ons verlichting te geven bij⁴ **de openbaring van de Heere Jezus** vanuit de hemel met de engelen van Zijn kracht, wanneer Hij met vlammend vuur wraak oefent over hen die God niet kennen, en over hen die het Evangelie van onze Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn.’ (2 Thess. 1:6-8).*

In Openbaring maken we kennis met de toorn van het Lam. Dat staat in deze tekst ook beschreven als Hij komt om wraak te oefenen. Ook voor de Thessalonicenzen was het een moment om naar uit te kijken, omdat het voor deze verdrukte gelovigen verlichting zou betekenen. Het is de openbaring van de hemel. Dat wijst weer op Zijn komst met de wolken.

Ook Petrus heeft het diverse keren over de openbaring van Jezus Christus.

*Daarin verheugt u zich, ook al wordt u nu voor een korte tijd– als het nodig is– bedroefd door allerlei verzoeking, opdat de beproeving van uw geloof– die van groter waarde is dan die van goud, dat vergaat en door het vuur beproefd wordt– mag blijken te zijn tot lof en eer en heerlijkheid, bij⁵ **de openbaring van Jezus Christus**. (1 Pet. 1:6, 7).*

Ook Petrus vertroost zijn lezers in hun verzoeking en beproevingen. Hij houdt hun voor dat het alles mag blijken te zijn tot lofprijzing en verheerlijking in de openbaring van Jezus Christus. In het vers erna zegt Petrus dat zij Hem nu niet zien. Dat staat in tegenstelling met de openbaring van Hem als zij Hem wel zullen zien.

Petrus spoort deze Joodse gelovigen vervolgens aan om te leven in hoop, in de verwachting van de openbaring van Jezus Christus.

⁴ ‘In de openbaring’, niet ‘bij’

⁵ Idem

*‘Omgord daarom de lendenen van uw verstand, wees nuchter en hoop volkomen op de genade die u gebracht wordt in **de openbaring van Jezus Christus.**’* (1 Pet. 1:13).

Zij hadden veel te lijden, maar dat lijden woog niet op tegen de heerlijkheid die zou volgen. En daar wijst Petrus hen nogmaals op:

*‘Maar verblijd u naar de mate waarin u gemeenschap hebt aan het lijden van Christus, opdat u zich ook in **de openbaring van Zijn heerlijkheid** mag verblijden en verheugen.’* (1 Pet. 4:13).

Ook in deze tekst ligt de openbaring nog in de toekomst. Nu is er de gemeenschap in het lijden van Christus, straks is daar de openbaring van Zijn heerlijkheid waarin iedere gelovige zich te midden van het lijden van Christus mag verblijden.

De Openbaring van de Heere Jezus Christus is dus een gebeurtenis die nog in de toekomst ligt. Wanneer zal dat dan zijn? Wat is dat voor een tijd? Natuurlijk kan ik hierbij geen datum en tijdsduur geven. Ik denk ook niet dat je dit van me verwacht, maar Openbaring geeft ons wel een aanwijzing in een bepaalde richting.

‘Ik, Johannes, die ook uw broeder ben en deelgenoot in de verdrukking en in het Koninkrijk en in de volharding van Jezus Christus, was op het eiland genaamd Patmos, omwille van het Woord van God en het getuigenis van Jezus Christus. Ik was in de geest op de dag des Heeren en ik hoorde achter mij een luide stem, als van een bazuin.’ (Opb. 1:9, 10).

Johannes was op het eiland Patmos, een klein eiland van de grote Griekse archipel, niet ver uit de Turkse kust. Hij was daar ‘omwille van het Woord van God en het getuigenis van Jezus Christus.’⁶ Dikwijls wordt ‘omwille van het Woord van God en het getuigenis van Jezus’

⁶ De uitdrukking ‘het Woord van God en het getuigenis van Jezus’ is een kenmerkende en belangrijke uitdrukking voor dit Bijbelboek. Zie 1:2, 9; 6:9; 20:4.

uitgelegd als zou Johannes naar Patmos door de Romeinse autoriteiten zijn verbannen, vanwege dit Woord en Zijn getuigenis. Ik kan dit niet uitsluiten, maar het is heel goed mogelijk dat hij juist in opdracht van God op dat eiland was om daar het Woord van God te ontvangen. 'Omwille' kan dus ook een doel aanduiden en niet een gevolg.

Het volgende vers toont ons Johannes 'in de geest'. Johannes was, of werd in de geest op de dag des Heeren. 'In de geest'⁷ is een belangrijke uitdrukking, die we verscheidene keren in Openbaring terugvinden:

*'Hierna zag ik, en zie, er was een deur geopend in de hemel. En de eerste stem die ik als van een bazuin met mij had horen spreken, zei: Kom hier, omhoog, en Ik zal u laten zien wat hierna moet geschieden. En meteen raakte ik **in geestvervoering**. En zie, er stond een troon in de hemel, en op de troon zat iemand.'* (Opb. 4:1, 2).

'In geestvervoering' wordt door de SV wat consequenter vertaald met 'in de geest'. Er staat in het Grieks namelijk exact hetzelfde als in 1:10. Dit gedeelte wordt ook verbonden aan 1:10 door de woorden 'de eerste stem die ik als een bazuin met mij had horen spreken'. Het is dezelfde stem als van een bazuin en opnieuw is Johannes 'in de geest'. Waarom Johannes 'in de geest' werd, wordt duidelijk uit de woorden die hieraan voorafgaan: 'Ik zal u laten zien wat hierna moet geschieden'. Johannes kreeg dingen te zien die in de toekomst lagen. God ging hem dingen tonen die nog moesten gebeuren. Er was geen andere mogelijkheid dan dat Johannes hiervoor 'in de geest' was. Iets dergelijks zien we in het volgende gedeelte.

*'En een van de zeven engelen die de zeven schalen hadden, kwam en sprak met mij en zei tegen mij: Kom, ik zal u het oordeel over de grote hoer **laten zien**, die aan vele wateren zit. Met haar hebben de koningen van de aarde hoererij bedreven, en de bewoners van de aarde zijn dronken geworden van de wijn van*

⁷ In het Grieks staat het er zonder lidwoord. Dus letterlijk 'in geest'.

haar hoererij. En in de geest bracht hij mij weg naar een woestijn. En ik zag een vrouw zitten op een scharlakenrood beest, dat vol van godslasterlijke namen was, met zeven koppen en tien horens.’ (Opb. 17:1-3).

Ook hier werd Johannes in plaats en tijd weggevoerd, omdat God hem iets wilde laten zien. Omdat dit toekomstige werkelijkheden waren en omdat God hem dit liet zien in beelden⁸ was het nodig dat Johannes ‘in de geest’ was.

Zo ook Openbaring 21:10:

‘En hij voerde mij weg in de geest op een grote en hoge berg en liet mij de grote stad zien, het heilige Jeruzalem⁹, dat neerdaalde uit de hemel, bij God vandaan.’ (Opb. 21:10).

Ook hier liet God Johannes iets zien in een andere tijd, in een andere plaats. Daartoe werd Johannes ‘in de geest’.

⁸ Over de betekenis van deze beelden hoeven we niet te twisten. Ze worden in ditzelfde hoofdstuk duidelijk uitgelegd. Misschien dat we niet direct begrijpen waar het dan over gaat, maar we moeten dan die uitleggingen niet gaan opvatten alsof dat ook weer beelden zijn.

Als voorbeeld ‘de hoer’. In vers 18 staat de uitleg van dit beeld. *‘En de vrouw die u gezien hebt, is de grote stad, die koninklijke heerschappij voert over de koningen van de aarde.’ (Opb. 17:8).* De hoer stelt een stad voor. Als we niet direct weten welke stad dat is, hoeven we dat helemaal niet erg te vinden; maar we maken een grote fout als we die stad ook weer als een beeld gaan beschouwen en daar onze eigen uitleg aan gaan geven. Als we op die manier met de Bijbel in het algemeen en met Openbaring in het bijzonder omgaan, is het niet zo gek dat op een gegeven moment niemand er nog iets van begrijpt.

⁹ ‘Het heilige Jeruzalem’ wordt ons niet gepresenteerd als een beeld. We hoeven in dit hele Schriftgedeelte dan ook niet naar een verklaring te zoeken. Johannes zag toekomstige dingen en we doen er goed aan zijn woorden als zodanig te ontvangen. We hoeven het heilige Jeruzalem niet te verklaren. We hoeven er alleen naar te verlangen.

Er was nog een andere profeet die op een vergelijkbare manier ‘in de geest’ was en van God dingen te zien kreeg die op een andere plaats en in een andere tijd lagen. Dat is de profeet Ezechiël. Een bekend voorbeeld is het gezicht van de dorre doodsbeenderen.

*‘De hand van de HEERE was op mij, en de HEERE bracht mij **in de geest**¹⁰ naar buiten en zette mij neer, midden in een vallei. Die lag vol beenderen.’ (Ez. 37:1).*

Ezechiël wordt naar een andere plaats en een andere tijd gevoerd, omdat God Hem iets wilde laten zien. En daartoe werd Ezechiël ‘in de geest’.¹¹

Johannes werd in de geest op de dag van de Heere (1:10). Hier is een opmerkelijke tijdsaanduiding. Johannes kreeg dingen te zien, die zich in deze dag zouden gaan afspelen. ‘De dag des Heeren’ is een in de Bijbel duidelijk omschreven periode die alles te maken heeft met de toekomst van Israël en de voleinding van deze aïoon.¹² De dag des Heeren is een uitdrukking die met name in de profeten van Israël regelmatig terugkeert. Ik schrijf eerst een paar teksten voor je uit en dan geef ik aan het eind van dit hoofdstuk alle plaatsen waar je de dag des Heeren in de Bijbel terug kunt vinden.¹³

*‘Blaas de bazuin in Sion, sla alarm op Mijn heilige berg, laat alle inwoners van het land sidderen, want de **dag van de HEERE** komt, ja, is nabij!’ (Joël 2:1).*

¹⁰ Het Hebreeuws is hier equivalent met het Grieks in Openbaring ‘in geest’. De Septuagint vertaalt het ook hetzelfde.

¹¹ Zie ook de volgende Schriftplaatsen in Ezechiël: 2:2; 3:12, 14, 24; 8:3; 11:1, 5, 24; 37:1; 43:5

¹² Zie voetnoot 1

¹³ Voor een uitgebreidere studie, zie deel 1 in de reeks ‘Studies in de Openbaring’.

In het vervolg van dit hoofdstuk zal je zien dat het allemaal te maken heeft met het land (Israël), de stad (Jeruzalem) en de inwoners daarvan.

'Wees stil voor het aangezicht van de Heere HEERE, want nabij is de dag van de HEERE. Ja, de HEERE heeft een offer bereid, Zijn genodigden geheiligd. Het zal gebeuren op de dag van het offer van de HEERE dat Ik de vorsten zal straffen, en de koningskinderen, en allen die gekleed gaan in uitheemse kleding.' (Zef. 1:7, 8)

'De grote dag van de HEERE is nabij; hij is nabij en nadert zeer snel. Hoor, de dag van de HEERE! De held zal daar bitter schreeuwen!' (Zef. 1:14)

'Ook hun zilver, ook hun goud zal hen niet kunnen redden op de dag van de verbolgenheid van de HEERE. Door het vuur van Zijn na-ijver zal heel dit land verteerd worden, want Hij zal zeker en spoedig een vernietigend einde maken aan alle inwoners van het land.' (Zef. 1:18).

'Zie, Ik zend u tot de profeet Elia, voordat de dag van de HEERE komt, die grote en ontzagwekkende dag.' (Mal. 4:5).

Wat wil ik met al deze dingen proberen te zeggen? Dat 'de dag des Heeren' deze door de profeten van Israël geprofeteerde dag is. Johannes werd in de geest naar die dag geleid en hij kreeg in gezichten te zien wat er allemaal te gebeuren staat in die dag. Hij kreeg het allemaal veel gedetailleerder te zien dan Joël, Zefanja, Maleachi en de andere profeten, maar ze komen niettemin met elkaar overeen.

Op de volgende bladzijden krijg je een overzicht met de uitdrukking 'de dag des Heeren'. Om het Bijbelboek Openbaring enigermate te begrijpen is het belangrijk dat je deze Bijbelteksten bestudeert binnen de context.

Schriftplaatsen met 'de dag des HEEREN', ofwel 'de dag van de HEERE':

Jesaja 13:6, 9

Ezechiël 13:5

Joël 1:15; 2:1, 11, 31; 3:14

Amos 5:18, 18, 20

Obadja 15

Zefanja 1:7, 14, 14

Maleachi 4:5

In de volgende vier plaatsen heeft JHWH, Jehovah of Jahweh, het voorvoegsel 'voor', of 'aan', dus een dag [bekend] aan de HEERE.

Jesaja 2:12

Ezechiël 30:3

Zacharia 14:1, 7 (in deze laatste tekst, 'een dag bekend aan de HEERE')

De volgende teksten zijn vier plaatsen in het Nieuwe Testament. De Statenvertaling leest in 2 Thessalonicensen 2:2 'de dag van Christus'. Beter is waarschijnlijk, op grond van de Griekse teksten, 'de dag des Heeren'.

1 Thessalonicenzen 5:2

2 Thessalonicenzen 2:2

2 Petrus 3:10

Openbaring 1:10

En dan zijn er nog uitdrukkingen als:

'de dag van de wraak van de HEERE' (Jesaja 34 :8).

'de dag van de toorn van de HEERE' (Klaagliederen 2:22).

'de dag van de verbolgenheid van de HEERE' (Ezechiël 7:19).

'de dag van het slachtoffer van de HEERE' (Zefanja 1:8).

In 1 Thessalonicenzen 5:2, 2 Thessalonicenzen 2:3 en 2 Petrus 3:10 lezen we in het Grieks

hemera kuriou - dag van de Heere

In Openbaring 1:10 is het

kuriakei hemerai - des Heeren dag

De grammaticale constructie is hier dus iets anders. In de eerste drie teksten is 'van de Heere' een zelfstandig naamwoord. In de laatste tekst is het een bijvoeglijk naamwoord. Dit zou als tegenwerping kunnen dienen dat hier helemaal geen sprake is van de dag des HEEREN uit het Oude Testament.

Mijn antwoord hierop is dat het Hebreeuws deze bijvoeglijke vorm in dit geval helemaal niet kent, en eigenlijk kunnen we het daar dus niet mee vergelijken. Taalkundig is het meer een verschil in klemtoon dan in betekenis.

hemera kuriou - de dag van de HEERE

kuriakei hemerai - de DAG van de Heere,
als tegengesteld aan

anthropines hemeras - de DAG van de mens¹⁴ (1 Kor.4:3).

¹⁴ Dit is de letterlijke vertaling van deze tekst. De dag van de mens is de dag waarop de mens oordeelt; vandaar de vertaling: menselijk oordeel.

Hoofdstuk 3

Koningen en priesters

In de Openbaring komen allerlei interessante uitdrukkingen voor die kenmerkend zijn voor dit boek. We hebben bijvoorbeeld al gezien ‘in de geest’ en ‘het Woord van God en het getuigenis van Jezus’. Een uitdrukking die ook bijzonder is betreft de mensen van het boek. Het is een uitdrukking die ons veel kan leren en helpen bij de uitleg van dit boek. Het gaat om de uitdrukking ‘koningen en priesters’ (Opb. 1:6). De uitdrukking komt opnieuw voor in Openbaring 5:10. Over deze tekst wil ik eerst iets meer zeggen.

‘En U hebt ons voor onze God gemaakt tot koningen en priesters, en wij zullen als koningen regeren over de aarde.’ (5:10).

Je vindt deze tekst in het nieuwe lied dat de vier dieren en de vierentwintig ouderlingen zingen. Zoals het in onze vertaling staat lijkt het er dus op dat deze hemelwezens tot koningen en priesters zijn geworden. Dat is wat verwarrend, want in hoofdstuk 1 sluit Johannes zich erbij in en zijn deze koningen en priesters dezelfde mensen van wie geschreven staat dat Hij hen heeft liefgehad en hen van hun zonden gewassen heeft in Zijn bloed.

In een andere vertaling¹⁵ staat Openbaring 5:10 er als volgt:

‘en Gij hebt hen voor onze God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters, en zij zullen als koningen heersen op de aarde.’

Dat komt omdat in deze vertaling een andere, volgens de meeste tekstcritici een betere Griekse tekst is gebruikt. Vooral in het boek Openbaring zijn er nogal wat (kleine) variaties in de verschillende gevonden handschriften en dit is er een van. Ik houd het bij deze lezing; ook omdat het de tekst wat meer verklaarbaar maakt.

¹⁵ NBG 1951

Er is nog een gedeelte in Openbaring waar we koningen en priesters tegenkomen. En dat is in hoofdstuk 20.

*‘En ik zag tronen, en zij gingen daarop zitten, en het oordeel werd hun gegeven. En ik zag de zielen van hen die onthoofd waren om het getuigenis van Jezus en om het Woord van God, die het beest en zijn beeld niet hadden aanbeden, die het merkteken niet ontvangen hadden op hun voorhoofd en op hun hand. En zij werden weer levend en gingen als **koningen** regeren met Christus, duizend jaar lang.’ (Opb. 20:4)*

*‘Zalig en heilig is hij die deel heeft aan de eerste opstanding. Over hen heeft de tweede dood geen macht, maar zij zullen **priesters** van God en van Christus zijn, en zij zullen met Hem als **koningen** regeren, duizend jaar lang.’ (Opb. 20:6).*

‘Als koningen regeren’ is hier in het Grieks één werkwoord, maar het heeft het woord voor ‘koning’ wel in zich. Het zijn dus de priesters van God die als koningen zullen regeren.

De eerste verwijzing naar deze koningen en priesters staat in Exodus 19.

‘U dan, u zult voor Mij een koninkrijk van priesters en een heilig volk zijn’ (Ex. 19:6).

Deze woorden werden door God tot het volk Israël gesproken. God sprak van geen ander volk dan van Israël als een koninkrijk van priesters. Dat staat luid en duidelijk in vers 3

*‘Zo moet u tegen het **huis van Jakob** zeggen en **de Israëlieten** verkondigen:’*

En het wordt in vers 6 direct na de uitspraak nog eens expliciet door God herhaald:

*‘Dit zijn de woorden die u **tot de Israëlieten** moet spreken.’*

Het volk Israël werd verkoren om voor God koningen en priesters op aarde te zijn. Daartoe had Hij hen uit Egypte verlost. Aan die belofte van koningen en priesters wordt wel een voorwaarde verbonden:

*‘Nu dan, **als** u nauwgezet Mijn stem gehoorzaamt en Mijn verbond in acht neemt, **dan** zult u uit alle volken Mijn persoonlijk eigendom zijn, want heel de aarde is van Mij.’ (Ex. 19:5).*

Israël moest de stem van God nauwgezet gehoorzaam zijn en Zijn verbond in acht nemen. Dat was de voorwaarde waaronder Israël tot koningen en priesters zou worden.

Wat betekent dit eigenlijk, koningen en priesters? En hoe heeft Israël dan aan de voorwaarde voldaan? En wat heeft dit met Openbaring te maken? Dat zijn drie vragen die ik een voor een zal beantwoorden.

Wat betekent het dat Israël een volk van priesters is of wordt? Die vraag wil ik beantwoorden aan de hand van Jesaja 61.

*‘Vreemden zullen klaarstaan en uw kudden weiden, vreemdelingen zullen uw akkerbouwers en uw wijnbouwers zijn. **Ú** echter zult genoemd worden: **priesters van de HEERE**, men zal u noemen: dienaren van onze God. U zult het vermogen van heidenvolken eten, u zult u beroemen in hun luister. In plaats van uw dubbele schaamte en schande zullen zij juichen over hun deel. Daarom zullen zij in hun land het dubbele in erfelijk bezit hebben, zij zullen eeuwige blijdschap hebben. (Jes. 61:5-7).*

Zoals de Levitische priesters woonden te midden van het volk Israël, zo zal Israël leven in het midden van de volkeren. Andere volkeren zullen zorgen voor de akkerbouw en de wijnbouw. Dat doet Israël zelf niet meer, maar het volk zal wel eten en drinken van de opbrengst van het land. Het volk zal zich beroemen in de luister, de heerlijkheid, van

de heidenen. In plaats van te juichen over de diepe vernedering die Israël heeft moeten ondergaan (de dubbele schaamte en schande) zullen zij juichen over het deel wat zij hebben verkregen. Israël vervult straks onder de volken als het ware een middelaarsfunctie, zoals de Levieten dat deden onder het volk Israël zelf.

Wat betekent het dat Israël een volk van koningen zal zijn? Ook hier valt veel meer over te zeggen dan dat ik zal doen. Ook nu beperk ik me tot één tekst.

‘Maar het koningschap en de heerschappij en de grootheid van de koninkrijken onder heel de hemel zullen gegeven worden aan het volk van de heiligen van de Allerhoogste. Zijn koninkrijk zal een eeuwig koninkrijk zijn, en alles wat heerschappij heeft, zal Hem eren en gehoorzamen.’ (Dan. 7:27).

Het koninkrijk wordt gegeven aan het volk van de heiligen van de Allerhoogste. In Exodus 19:6 zagen we al dat Israël behalve een koninkrijk van priesters ook een heilig volk zou zijn. Er is maar één heilig volk en dat is Israël. En daarom kunnen we onder de uitdrukking ‘het volk van de heiligen van de Allerhoogste’ ook niets anders verstaan dan Israël. Dat is het enige volk dat die naam kan dragen.

‘Alles wat heerschappij heeft zal Hem eren en gehoorzamen.’ Dat is een goede vertaling, waarin ‘Hem’ terugslaat op ‘de Allerhoogste’. Maar even goed kunnen we deze zin vertalen met: ‘Alles wat heerschappij heeft zal **het** eren en gehoorzamen.’ ‘Het’ slaat dan terug op ‘het volk’. In elk geval drukt dat de functie uit die het volk op aarde zal bekleden. Alles wat heerschappij heeft zal zich aan het volk onderwerpen. Dat wordt ook uitgedrukt in de tekst van Jeremia 31:7. Israël wordt daarin genoemd het hoofd van de heidenvolken.

‘Want zo zegt de HEERE: Zing vrolijk over Jakob, met blijdschap! Juich om het hoofd van de heidenvolken!’ (Jer. 31:7)

Er werd een voorwaarde verbonden aan dit koninkrijk van priesters.

'Nu dan, als u nauwgezet Mijn stem gehoorzaamt en Mijn verbond in acht neemt' (Ex. 19:5).

Daar heeft het volk toch helemaal nooit aan voldaan? Daarom is het toch ook verstrooid over de aarde als een straf op hun ongehoorzaamheid? Ja, dat klopt, maar dit middelaarsvolk heeft zelf een Middelaar. Dat is juist Degene Die zij verworpen hebben. Het is de Koning-Priester van Wie de Schrift zo rijk getuigt. Een groot deel van de brief aan de Hebreëën gaat over deze Priester naar de ordening van Melchizedek. In Hebreëën 5:5 en 6 worden Psalm 2 en Psalm 110 samengenomen. Psalm 2 getuigt van het Koningschap van de Heere Jezus en Psalm 110 van Zijn Priesterschap. De woorden

'U bent Mijn Zoon, heden heb Ik U verwekt' (Heb. 5:5)

duiden op de opstanding van de Heere Jezus. Er valt over dit alles veel meer te zeggen, maar mijn doel is nu om aan te tonen dat de Heere Jezus Zelf de ware Priester-Koning is en dat Hij aan de voorwaarden van Exodus 19:5 heeft voldaan. Hij heeft nauwgezet de stem van Zijn Vader gehoorzaamd en Zijn verbond in acht genomen. En daarmee is Hij de inhoud van het nieuwe verbond geworden dat God met Israël heeft gesloten (zie bijv. Jesaja 42:6; 49:8). Dat is het verbond waar in onder andere Jesaja 61 wordt gesproken:

'en Ik zal geven dat hun werk in waarheid zal zijn en Ik zal een eeuwig verbond met hen sluiten.' (Jes. 61:8).

Dit verbond wordt dus met het volk van priesters gesloten, zoals we eerder hebben gezien. Aan dit verbond zijn geen voorwaarden gesteld, omdat aan de voorwaarden al is voldaan door die meerdere Melchizedek. Israël zal op grond van dit verbond tot 'koningen en priesters' worden.

Wat heeft dit alles met Openbaring te maken? Zoals we gezien hebben gaat het in Openbaring opnieuw over 'koningen en priesters'. Het gaat

daar over degenen die van hun zonden gewassen¹⁶ zijn door het bloed van Jezus Christus. Op grond daarvan kunnen zij hun functie van koningen en priesters uitvoeren en zullen zij dit ook doen in de duizend jaren.¹⁷ Is dit niet helemaal in de lijn van de Schrift? Hebben we hier niet een sterke aanwijzing dat het gaat om Israël? Wat dat betreft staat de uitdrukking ‘koningen en priesters’ niet op zichzelf. ‘Degenen die op de aarde wonen’ kunnen we lezen als ‘degenen die in het land wonen’ en dan gaat het ook weer over inwoners van Israël.¹⁸

Daarnaast worden ‘de dienstknechten van God’ (ook een uitdrukking die bij Israël hoort) aan hun voorhoofden verzegeld: honderd vier en veertig duizend. Twaalf duizend uit elk van de geslachten van Israël (Opb. 7:1-8). Als je hoofdstuk 1 hebt gelezen zal je wel begrijpen dat ik niet zo veel reden zie om de getallen niet letterlijk te nemen en ook niet om de namen van de stammen van Israël te veranderen in iets anders. Deze verzegelden spelen een sleutelrol in Openbaring en daarom kan ik tot geen andere conclusie komen dan dat het grotendeels over Israël gaat. Zij zijn de koningen en priesters en zij zullen met Hem regeren de duizend jaren.

¹⁶ Of beter: ‘verlost’, NBG 1951.

¹⁷ Zie hoofdstuk 5 van dit deeltje.

¹⁸ Zie Openbaring 3:10; 6:10; 8:13; 11:10; 12:12; 13:8, 12, 14; 14:6; 17:2, 8

Hoofdstuk 4

De twee beesten

Dit boekje is niet bedoeld om je een verklaring van het boek Openbaring te geven. Dat is je wel duidelijk, denk ik. Ik probeer je handvatten te geven voor hoe je het boek kan lezen binnen de context van de gehele Bijbel. Dat heb ik geprobeerd in de uitdrukkingen 'de dag des Heeren' en 'koningen en priesters', maar er staat natuurlijk nog veel meer in het boek.

In dit hoofdstuk wil ik je iets laten zien over het lezen van de symbolische taal in dit boek. Het probleem bij het lezen hiervan is niet zo zeer dat de beelden maar moeilijk uitgelegd kunnen worden. Meestal staat de verklaring van al die tekenen en beelden gewoon in Openbaring beschreven. Het probleem is heel dikwijls dat we de uitlegging die het boek geeft niet direct begrijpen. Dat kan bijvoorbeeld zijn omdat deze dingen zich allemaal nog in de toekomst afspelen en het over dingen gaat die dus nog niet gebeurd zijn. Als we daar dan proberen gebeurtenissen uit het verleden in te lezen, dan brengen we onszelf in de problemen. Ik geef je hierbij een richtlijn bij het lezen van dit soort tekenen en beelden. Als er in de Bijbel een metafoor of een ander stijlfiguur wordt gebruikt, zoek dan naar de verklaring daarvan in de Bijbel zelf en in het bijzonder in het Bijbelboek wat je zit te lezen. Als je die uitleg hebt gevonden, maar hem niet snapt, probeer dan niet verder te 'verklaren'. Bewaar de woorden in je hart en leg de dingen voor de Heere neer. Het is alleen Hij Die je dan die woorden kan verklaren. Ik zeg hiermee natuurlijk niet dat je niet mag zoeken in wat anderen erover hebben gezegd of geschreven. Anders zou ik dit boekje ook niet hoeven te schrijven. Maar toets al die verklaringen aan de richtlijnen die het Woord van God zelf ons geeft. Dat zal je een vaste koers geven te midden van al die verwarring die er heerst over het profetische Woord.

Over dat uitleggen zal ik je eerst een voorbeeld uit Openbaring 12 geven. In het eerste vers van dat hoofdstuk staat dat er een groot teken in de hemel werd gezien.

‘En er verscheen een groot teken in de hemel: een vrouw, bekleed met de zon, en de maan was onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren.’ (Opb. 12:1).

Voor het eerst in Openbaring wordt hier het woord ‘teken’ gebruikt. Ik wil niet zo ver gaan als te zeggen dat daarvoor geen tekenen of symbolen worden gebruikt, maar het geeft toch te denken. Het teken wordt duidelijk omschreven: de vrouw, de zon, de maan en twaalf sterren. En we moeten dit dus ook lezen als een teken. Dit teken moeten we niet met onze eigen fantasie in gaan vullen, maar we mogen wel zoeken naar wat dit inhoudt. Het teken is een werkelijkheid, die gezien werd en gezien zal worden. Het is een werkelijkheid die voor iets groters staat en wat in dit teken gevangen wordt. Waar denk je aan bij de zon, de maan en de twaalf sterren? Is dat niet die droom van Jozef? (Gen. 37:9, 10). De broers van Jozef hadden geen enkele moeite met de uitleg van deze droom. Zij wisten wel wie die twaalf sterren waren. Dat waren zij, de zonen van Jakob, die Israël genaamd werd. Dan is de stap om hier, in Openbaring 12, te lezen dat het over Israël gaat ook niet zo groot.¹⁹

Het andere teken dat gezien wordt, staat in vers 3.

‘En er verscheen een ander teken in de hemel. En zie: een grote vuurrode draak met zeven koppen en tien horens. En op zijn koppen zeven diademen.’ (Opb. 12:3).

Ook van dit teken hoeven we niet zelf te gissen naar de verklaring. Die staat heel dichtbij in vers 9.

¹⁹ Lees zelf het vervolg van dit gedeelte en probeer nog meer overeenkomsten met Israël te vinden.

‘En de grote draak werd neergeworpen, namelijk de oude slang, die duivel en satan genoemd wordt, die de hele wereld misleidt. Hij werd neergeworpen op de aarde en zijn engelen werden met hem neergeworpen.’ (Opb. 12:9).

De draak is de satan, de oude slang die we in de hof van Eden al tegenkwamen. Dit is een verklaring waar we verder niet over moeten redeneren. Hij werd uit de hemel op de aarde²⁰ geworpen. Was daar dan eerst zijn woonplaats? Ja, kennelijk, dat kan je ook in het boek Job lezen. Hij werd op de aarde geworpen. En vanaf die tijd zal er grote verdrukking zijn:

‘Daarom, verblijd u, hemelen, en u die daarin woont! Wee hun die de aarde en de zee bewonen, want de duivel is naar beneden gekomen, naar u toe, in grote woede, omdat hij weet dat hij nog maar weinig tijd heeft.’ (Opb. 12:12).

Het lijkt erop dat die ‘weinig tijd’ in vers 6 omschreven staat als twaalfhonderd zestig dagen. Dat zijn weer de tweeënveertig maanden; drieënhalf jaar.

In Openbaring 13 worden twee beesten genoemd. Een komt uit de zee op, het ander uit het land. De zee en de aarde, of het land, worden hier niet nader gedefinieerd en daar ga ik nu niet op in. Dit eerste beest wordt duidelijk omschreven:

‘En ik zag uit de zee een beest opkomen, dat zeven koppen en tien horens had, en op zijn horens waren tien diademen, en op zijn koppen een godslasterlijke naam.’

²⁰ Of: ‘op het land’ (Israël). Zowel het Hebreeuwse als het Griekse woordje dat vertaald wordt met ‘aarde’ kan even goed met ‘land’ vertaald worden; en zo wordt dat ook dikwijls gedaan. Het ziet dan meestal op het land Israël. Omdat ik denk dat alles wat hier beschreven wordt sterk lokaal is en dus niet direct betrekking heeft op de gehele wereld, ben ik geneigd om in Openbaring bijna altijd ‘land’ in plaats van ‘aarde’ te lezen. Ik heb hierover elders geschreven in mijn studies in de Openbaring.

En het beest dat ik zag, leek op een panter, en zijn poten waren als die van een beer, en zijn muil was als de muil van een leeuw. En de draak gaf hem zijn kracht, zijn troon en grote macht. (Opb. 13:1, 2).

Er wordt hier melding gemaakt van zeven hoofden, tien horens en tien diademen. Die zijn we eerder tegengekomen. Dat was exact de omschrijving van de draak (Opb. 12:3). En als we dan lezen dat de draak aan dit beest zijn kracht, zijn troon en grote macht gaf, begrijpen dat dit beest een werktuig van de satan zal zijn. Nu weten we nog bijna niets over dit beest, zou je zeggen. Dan zoeken we verder. In Openbaring 17 wordt ditzelfde beest opnieuw genoemd. En daar volgt de verklaring van dit beeld dat Johannes gezien en beschreven heeft.

*'En in de geest bracht hij mij weg naar een woestijn. En ik zag een vrouw zitten op een scharlakenrood beest, dat vol van godslasterlijke namen was, met **zeven koppes** en **tien horens**.'* (Opb. 17:3).

Nu worden er ook weer een vrouw en een woestijn geïntroduceerd. Het lijkt al maar ingewikkelder te worden.

'En de engel zei tegen mij: Waarom verwondert u zich? Ik zal u het geheimenis vertellen van de vrouw en van het beest dat haar draagt, dat de zeven koppes heeft en de tien horens.' (Opb. 17:7).

We krijgen uitleg! De engel die met Johannes sprak geeft de verklaring. En met die verklaring moeten we tevreden zijn; niet verder gaan gissen; niet buiten de grenzen van Gods Woord gaan denken. Dat is nergens voor nodig en het leidt nergens toe.

'Het beest dat u gezien hebt, was en is niet; en het zal opkomen uit de afgrond en naar het verderf gaan. En zij die op de aarde wonen, van wie niet vanaf de grondlegging van de wereld de naam geschreven staat in het boek des levens, zullen zich

verwonderen als zij het beest zien, dat was en niet is, hoewel het er toch is. Hier blijkt het verstand dat wijsheid heeft. De zeven koppen zijn zeven bergen, waarop de vrouw zit. Ook zijn het zeven koningen: vijf zijn er gevallen, een is er, de andere is nog niet gekomen, en wanneer hij komt, moet hij een korte tijd blijven. En het beest dat was en niet is, is ook zelf de achtste. En hij is uit de zeven, en gaat naar het verderf. En de tien horens die u gezien hebt, zijn tien koningen, die het koningschap nog niet hebben ontvangen, maar die samen met het beest één uur koninklijke macht zullen ontvangen. Dezen zijn eensgezind en zij zullen hun kracht en macht aan het beest overdragen. Zij zullen oorlog voeren tegen het Lam, maar het Lam— want Heere der heren is Hij en Koning der koningen— zal hen overwinnen, en zij die samen met Hem zijn, geroepenen, uitverkorenen en gelovigen.’ (Opb. 17:8-14).

Er is nog veel meer te zeggen over dit beest met zijn koppen en horens. De profeet Daniël bijvoorbeeld geeft ons nog veel meer details. Belangrijk om op te merken is dat zij worden overwonnen door het Lam met Wie zij de strijd aanbinden. Dit alles moet plaatsvinden vlak voor de komst van de Heere Jezus.

Tenslotte krijgen we ook nog te zien wie de hoer is, de vrouw die op het beest zit.

‘En de vrouw die u gezien hebt, is de grote stad, die koninklijke heerschappij voert over de koningen van de aarde.’ (Opb. 17:18).

De vrouw is een stad. Zo staat ze hier omschreven. Daar moeten we dus niets anders van maken. Is het letterlijk Babylon, waar het volgende hoofdstuk over handelt? Of moeten we juist veel waarde hechten aan het woordje ‘geheimenis’ in vers 5 van hoofdstuk 17? Is

dat geheimenis de stad Jeruzalem?²¹ Ik ga hier nu niet verder op in. Je kunt hier meer over lezen in mijn studies in de Openbaring.

In Openbaring is er nog sprake van een tweede beest. Dat tweede beest moeten we niet los zien van het eerste. Het wordt uitgebreid beschreven. Laten we dit gedeelte eerst helemaal lezen:

‘En ik zag een ander beest opkomen, uit de aarde, en het had twee horens, als die van het Lam, maar het sprak als de draak. En het oefent al de macht van het eerste beest voor zijn ogen uit, en het maakt dat de aarde en zij die er wonen het eerste beest aanbidden, waarvan de dodelijke wond genezen was. En het doet grote tekenen, zodat het zelfs vuur uit de hemel laat neerkomen op de aarde, voor de ogen van de mensen. En het misleidt hen die op de aarde wonen door middel van de tekenen die het gegeven zijn te doen voor de ogen van het beest. En het zegt tegen hen die op de aarde wonen, dat zij een beeld moeten maken voor het beest dat de wond van het zwaard had en weer levend werd. En hem werd macht gegeven om een geest te geven aan het beeld van het beest, opdat het beeld van het beest zelfs zou spreken, en zou maken dat allen die het beeld van het beest niet zouden aanbidden, gedood zouden worden. En het maakt dat men aan allen, kleinen en groten, rijken en armen, vrijen en slaven een merkteken geeft op hun rechterhand of op hun voorhoofd, en het maakt dat niemand kan kopen of verkopen, behalve hij die dat merkteken heeft, of de naam van het beest of het getal van zijn naam. Hier is de wijsheid. Wie verstand heeft, laat hij het getal van het beest berekenen, want het is een getal van een mens, en zijn getal is zeshonderdzesenzestig.’ (Opb. 13:11-18).

²¹ Op het voorhoofd van de vrouw stond iets geschreven: **‘Geheimenis, het grote Babylon, de moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde.’** (Opb. 17:5).

De grote stad Babylon is het onderwerp van hoofdstuk 18. Dit Babylon is dus wel een geheimenis. Over welke stad zou het dan gaan, als je bijvoorbeeld het laatste deel van vers 7 en vers 24 leest. Zou het het ongelovige en afvallige Jeruzalem kunnen zijn?

Het eerste beest, dat uit de zee opkomt, is een koning, zo hebben we gezien. Het tweede beest ook?

In elk geval is het een mens. Dat vertelt ons vers 18. Het is een machtig mens, want hij (of zij) is in staat om grote tekenen te doen en de mensen die op de aarde of in het land zijn te verleiden en het eerste beest, die achtste satanische koning, te doen aanbidden. Al dat soort dingen spreekt niet van zomaar een mens. Hij krijgt bovennatuurlijke krachten toebedeeld.

De ondergang van dit beest is tegelijk met die van het eerste beest. Daar lezen we ook dat dit beest dat uit de aarde opkomt geen koning is, maar een valse profeet:

*'En het beest werd gegrepen, en met hem **de valse profeet**, die in zijn tegenwoordigheid de tekenen gedaan had, waardoor hij hen misleid had die het merkteken van het beest ontvangen hadden en die zijn beeld aanbeden hadden. Deze twee werden levend geworpen in de poel van vuur, die van zwavel brandt. (Opb. 19:20).*

Zoals ik al meer in dit hoofdstuk gezegd heb: er valt over dit alles veel meer te zeggen. Mijn bedoeling voor nu is niets anders dan je wat aanwijzingen te geven hoe je dit dikwijls zo moeilijk gevonden Bijbelboek kunt lezen. Laat de beelden staan en geef er de verklaring aan die God eraan heeft gegeven. Probeer het te bezien in de context van de hele Bijbel. Als je de vier voorgaande deeltjes in deze serie hebt gelezen, dan begrijp je dat het helemaal niet verwonderlijk is dat het ook in Openbaring weer helemaal over Israël gaat.

En als de mensen in het boek worden aangesproken met bijvoorbeeld 'Mijn volk' (Opb. 18:4), dan begrijp je dat dit een hele passende benaming is. Jarenlang was Israël *Lo-Ammi*, 'niet Mijn volk', vanwege de verwerping van het Koninkrijk en de Koning. In Openbaring gaat het over de tijd dat God Zijn beloften aan dit volk door de oordelen heen waar gaat maken en wordt het weer genoemd *Ammi*, 'Mijn volk' (Hos. 1:12).

Hoofdstuk 5

De duizend jaar

De vorige twee hoofdstukken komen samen in dit hoofdstuk. In Openbaring 20:4 wordt het beest en het regeren als koningen samen genoemd.

‘En ik zag tronen, en zij gingen daarop zitten, en het oordeel werd hun gegeven. En ik zag de zielen van hen die onthoofd waren om het getuigenis van Jezus en om het Woord van God, die het beest en zijn beeld niet hadden aanbeden, die het merkteken niet ontvangen hadden op hun voorhoofd en op hun hand. En zij werden weer levend en gingen als koningen regeren met Christus, duizend jaar lang. (Opb. 20:4).

Ook ‘het getuigenis van Jezus en het Woord van God’ wordt hier weer genoemd.²² Zie je dat in Openbaring alles met elkaar samenhangt? Dat zie je al in dit dunne boekje. Vind je dit het niet waard om langs deze lijn nog wat verder te gaan onderzoeken?

Er wordt in dit Schriftgedeelte ook een getal genoemd: duizend. Dat koppelt dit hoofdstuk 5 aan het eerste hoofdstuk van dit boekje. Je zult er niet vreemd van opkijken dat ik denk dat we dit getal ook gewoon letterlijk moeten nemen. Het is geen getal dat symbool staat voor een hele lange tijd of zelfs de eeuwigheid. Er staat precies omschreven wat er in die duizend jaren allemaal te gebeuren staat en wie er de hoofdrol in zullen spelen. Ik schrijf bewust in de toekomstige tijd, omdat deze duizend jaren nog in de toekomst liggen. Ze zijn het slot van de Dag des Heeren; zie hoofdstuk 2. Omdat deze dag nog in de toekomst ligt, liggen dus ook de duizend jaren nog in de toekomst. Als we hiermee gaan rommelen, brengen we onszelf hopeloos in verwarring. Er zit structuur in dit boek; het is geen losse brij van moeilijk te begrijpen teksten.

²² Zie noot 5 op bladzijde 9.

Je herinnert je nog wel de w-vragen uit deel 1.²³ Over wie gaat het hier? Tot wie wordt er gesproken? Wanneer gebeurt dit allemaal? Alleen vers 4 van Openbaring 20, dat ik boven heb aangehaald, geeft al antwoord op deze vragen.

Wie gaan er met Christus regeren de duizend jaren? Dat zijn duidelijk niet alle gelovigen van alle tijden. Ze worden heel specifiek omschreven.

‘En ik zag de zielen van hen die onthoofd waren om het getuigenis van Jezus en om het Woord van God, die het beest en zijn beeld niet hadden aanbeden, die het merkteken niet ontvangen hadden op hun voorhoofd en op hun hand.’ (Opb. 20:4).

Het zijn de overwinnaars in dit boek. Het zijn degenen die getrouw zijn gebleven tot de dood. Het zijn zij die niet hebben gebogen voor de gruwelen van het beest. Het zijn zij die niet zijn bezweken voor de grote verleiding die over de gehele wereld kwam. Zij hebben het merkteken niet ontvangen op hun voorhoofd en op hun hand. Als beloning dat zij staande zijn gebleven en trouw zijn gebleven aan het getuigenis van Jezus en het Woord van God gaan zij met Christus regeren de duizend jaren. Het is een genadeloon.

Dat is wat er staat. Je doet er echt niet verkeerd aan om dat ook zo te geloven. Natuurlijk levert dat een heleboel andere vragen op. Dat begrijp ik ook wel. De vragen mag je en moet je ook stellen. Stel ze aan de Heere; Hij zal ook daar op Zijn tijd antwoord op geven.

De groep mensen over wie het gaat in Openbaring 20:4 is op een hele specifieke manier om het leven gebracht: zij zijn onthoofd. Dit staat weer in een bijzonder verband met een ander gedeelte in Openbaring. In Openbaring 6 zien we in beeldende taal beschreven hoe deze zelfde ‘zielen’ onder het altaar²⁴ roepen om wraak over degenen die hen gedood hadden. Ook zij waren gedood ‘omwille van het Woord van God en omwille van het getuigenis dat zij hadden’ (Opb. 6:9). De

²³ Hoe lees ik de Bijbel, deel 1, Hoofdstuk 3 en 4.

²⁴ Verwijst dit naar hun priesterdienst?

overeenkomst met 20:4 kan ons hier toch niet ontgaan. Maar er is meer.

‘En zij riepen met luide stem: Tot hoelang, heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen? En aan ieder van hen werd een lang wit gewaad gegeven. En tegen hen werd gezegd dat zij nog een korte tijd moesten rusten, totdat ook het aantal van hun mededienstknechten en hun broeders, die evenals zij gedood zouden worden, volledig zou zijn geworden.’ (Opb. 6:10, 11).

Zij riepen om wraak. Dat is een teken dat we hier met een bijzondere tijd te maken hebben. Christenen worden opgeroepen om hun vijanden te zegenen en niet de wraak over hen af te roepen. Deze zielen die gedood zijn, leven kennelijk onder een heel ander bestel. Als dit niet zo is, dan hebben we toch een moeilijk op te lossen tegenstrijdigheid.

Hun wordt verteld nog een poosje te rusten, totdat het aantal van hun mededienstknechten en hun broeders²⁵ **evenals zij** gedood zouden worden. ‘Evenals zij’; dat duidt op een speciale manier. Ik denk dat ik je nu niet meer hoef te vertellen dat het gaat om de dood door onthoofding; want dat lasen we ook in 20:4.

Er is nog iets bijzonders. Zij moeten nog een poosje blijven rusten totdat het aantal van hun mededienstknechten en van hun broeders dat gedood zou worden volledig zou zijn geworden. Er is een vast aantal vastgesteld dat op deze wijze gedood zou worden. Zolang dat aantal nog niet volledig was, zou er geen opstanding van deze doden plaatsvinden.

Hoeveel zijn dat er dan? Wie zijn dat dan? Het staat er allemaal.

²⁵ Dit zijn twee termen die op zijn minst een aanwijzing geven dat we hier te maken hebben met Israëlieten.

'En ik zag een andere engel opkomen van waar de zon opgaat, met het zegel van de levende God. En hij riep met luide stem tegen de vier engelen aan wie het gegeven was de aarde en de zee schade toe te brengen, en zei: Breng geen schade toe aan de aarde, en ook niet aan de zee en de bomen, totdat wij de dienaren van onze God aan hun voorhoofd verzegeld hebben. En ik hoorde het aantal van hen die verzegeld waren: honderd vier en veertig duizend waren er verzegeld uit alle stammen van de Israëlieten.'
(Opb. 7:2-4).

Er zijn er honderd vier en veertig duizend die aan hun voorhoofd verzegeld zullen worden door het zegel van de levende God. Zij worden genoemd 'dienaren van onze God'. Zijn dat niet de 'mededienstknachten' van 6:11?

Zij kregen door genade het zegel van God en dus niet van het beest. Deze honderd vier en veertig duizend kwamen uit de twaalf stammen van Israël. Die stammen worden in de verzen 5 tot en met 8 met name genoemd.

Dit zijn de Israëlieten die leven gedurende de grote verdrukking die plaatsvindt onder het beest. Als hun aantal volledig is geworden wordt hun gebed verhoord en worden zij gewroken. Hun vervolgers, het beest en zijn handlanger, de valse profeet, worden in de poel van vuur geworpen. De draak wordt voor duizend jaar gebonden (Opb. 20:2) in de afgrond geworpen, opdat hij de volken niet meer zou verleiden. In deze tijd regeren deze Israëlieten met Christus, de Koning-Priester, als koningen en priesters. Dan laat God zien waartoe dit volk Israël, Zijn volk, was bestemd. Is dat het einde?

Nee, de geschiedenis gaat verder. Ook dan is Gods plan nog niet volledig. Het enige einde waarvan we weten staat in 1 Korinthe 15, maar daarover in een ander deeltje meer.

*'En wanneer alle dingen aan Hem onderworpen zijn, dan zal ook de Zoon Zelf Zich onderwerpen aan Hem Die alle dingen aan Hem onderworpen heeft, **opdat God alles in allen zal zijn.**'* (1 Kor. 15:28).

Wil je meer lezen?

Zie deel 6: Hoe doe ik Bijbelstudie?

In dit deel bespreek ik het gebruik van de getallen van Strong bij de Griekse en Hebreeuwse teksten; het gebruik van Bijbelsoftware. Daarnaast geef ik je wat voorbeelden van hoe je zelf Bijbelstudie kunt doen en tekst met tekst kunt verklaren.

Het is belangrijk om je te oefenen in het gebruik van de geestelijke wapenrusting.

